

història

Sebastià Bosom i Isern

Arxiver i divulgador de la història cerdana

Sebastià Bosom va morir l'estiu de l'any 2008, al peu del canó de la seva feina. Deixava a mitges la preparació del vintè aniversari de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, la publicació del *Catàleg de Pergamins de l'Arxiu*, les exposicions d'estiu i un munt de projectes entorn a la difusió de la història de Cerdanya. La seva era una trajectòria vital del tot compromesa amb la comarca.

EROLA SIMON LLEIXÀ > TEXT

Sebastià Bosom era el tercer fill del matrimoni format per Joaquim Bosom i Concepció Isern, i va néixer a Barcelona l'any 1955. Va créixer a Puigcerdà, on va cursar els estudis primaris i el batxillerat a les Escoles Pies de la Vila. Després, a la Universitat de Barcelona, va estudiar magisteri i es llicencià en geografia i història l'any 1981. Durant els retorns a casa en l'etapa d'estudiant, Sebastià Bosom començà a interessar-se per la feina d'arxiver de la mà de mossèn Salvador Galceran. Mossèn Galceran era professor als Escolapis de Puigcerdà però també tenia encomanada la tasca de cuidar-se de l'Arxiu Municipal. D'ell va aprendre l'ofici meticulós d'ordenar i descriure documentació antiga. Posteriorment va formar-se en aquesta matèria en els primers màsters

>> *Sebastià Bosom, a l'antic Arxiu Municipal de Puigcerdà, situat a l'edifici de l'Ajuntament (1989).*

d'arxivística que impartia la Universitat Autònoma de Barcelona.

L'any 1983, Salvador Galceran i el jove Sebastià Bosom publicaren a la Fundació Noguera el *Catàleg de proto-*

L'any 1987, a Sebastià Bosom li va tocar recórrer tots els ajuntaments de la comarca per organitzar i descriure els arxius municipals

JOSEP BRUNET. COL·LECCIÓ DE FOTOGRAFIES DE L'AJCE.

cols de Puigcerdà, un catàleg dels més de 4.000 llibres notariais que llavors estaven custodiats a l'Arxiu Municipal de la vila. Aquesta va ser una etapa d'aprenentatge de la feina d'arxiver i de la seva metodologia, però també va ser un període de descobriment del que seria la seva passió, la història de Puigcerdà i de la Cerdanya.

L'any 1985 es va casar amb Paquita Valiente i Guijarro. D'aquest matrimoni en van néixer dos fills, l'Eduard i la Carolina.

Aquells anys, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya va projectar l'obertura d'un arxiu comarcal a Puigcerdà. Amb aquesta finalitat es va reformar l'antic convent de Sant Domènec, i el 10 de juny de 1989 s'inaugurava l'Arxiu Històric Comarcal de Puigcerdà. El nou equipament havia d'esdevenir el centre arxivístic de referència per a tota la Cerdanya. Al seu capdavant s'hi va posar el que llavors era responsable de l'Arxiu Municipal de Puigcerdà, Sebastià Bosom. Ell i els seus col·laboradors van fer la feina de traslladar tots els fons des de l'Ajuntament al nou dipòsit del passeig 10 d'Abril. D'aquella gran tasca, els seus amics encara n'expliquen anècdotes, i sobretot recorden el rigor i cura amb què Sebastià Bosom va traslladar els milers de volums notariais i municipals d'època medieval.

L'any 1987, el Servei d'Arxius del Departament de Cultura va endegar un projecte de descripció de tots els arxius municipals de Catalunya amb l'objectiu de conèixer i controlar el patrimoni documental del país. La feina era ingent, i va ser encomanada als arxivers que treballaven sobre el territori. Aquells anys, a Sebastià Bosom li va tocar recórrer tots els ajuntaments de la comarca per organitzar i descriure els arxius municipals. Gràcies a aquella feina va establir vincles de col·laboració amb tots els ajuntaments de la Cerdanya, que més tard donarien els seus fruits.

De manera directament vinculada a l'Arxiu, va publicar un bon nombre d'instruments de descripció, com el *Llibre de privilegis de la vila de Puigcerdà* o el *Llibre de les provisions reials de la vila de Puigcerdà*, que van ser editats per la Fundació Noguera.

A banda de les feines discretes de descripció i organització de fons, Bosom va considerar que calia acostar l'Arxiu i la recerca històrica a la població. Al llarg de tota la seva carrera professional va dedicar moltes energies a les tasques de difusió a través d'exposicions, publicacions, presentacions de llibres, conferències i tota mena d'activitats. Una bona mostra d'això va ser l'edició de la col·lecció «Coneguem...», de la qual es van publicar tres números. Era una col·lecció pensada per a la divulgació d'elements histò-

>> **Sebastià Bosom en la presentació pública dels pergamins de Llívia (2006).**

rics de manera amable i planera, accessible a tothom. Bosom va aconseguir allunyar la idea que els arxius són un servei exclusiu només apte per a intel·lectuals i erudits.

Com a arxiver, però també a títol personal, sempre va estar involucrat en la vida associativa de la vila. Formava part del Club Gel Puigcerdà, de l'Institut d'Estudis Ceretans —des d'on coordinava la revista *Ceretània*— i era membre del consell científic del Musée de Cerdagne de Santa Llocaia.

Una altra faceta per la qual Sebastià Bosom va ser apreciat i reconegut era la d'escriptor. Va participar com a articulista en diverses publicacions locals. Va escriure sol i en equip en grans obres de referència històrica i artística, i va publicar un bon nombre de llibres al voltant de la història i del patrimoni de la Cer-

El seu prestigi va deure's a la seva capacitat per comunicar coneixements i fer de la història una disciplina a l'abast de tots els públics

danya. Una de les més populars va ser l'obra *Carrers i places de Puigcerdà*, que va publicar l'any 1998 juntament amb el seu amic i col·laborador habitual Martí Solé Irla. La seva obra escrita va quedar recollida en una bibliografia-homenatge editada per l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya l'any 2010.

Sebastià Bosom estava talment compromès amb la seva feina d'arxiver i d'historiador que va esdevenir ell mateix un referent imprescindible per a tots aquells que volguessin saber quelcom del passat cerdà. El seu prestigi va deure's a la seva capacitat per comunicar coneixements i fer de la història una disciplina a l'abast de tots els públics. La seva personalitat afable i amb grans dosis d'humor el va fer popular i estimat de tothom.

El 1996 va rebre el guardó de Cerdà de l'Any en reconeixement a les seves aportacions a favor del patrimoni i de la societat cerdana.

Erola Simon Lleixà és arxivera.